

ELNÖKSÉG

✉ *Levelezési cím:* 1051 Budapest, Széchenyi István tér 7-8.

Székhely: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25.

☎ (1) 795-1192 Fax: (1) 795-0190

e-mail: attilane.gombos@emmi.gov.hu <https://ett.aeek.hu/>

IV/9206/2020/ETT

Az Egészségügyi Tudományos Tanács állásfoglalása a lakosság megtévesztéséről a koronavírus világjárvány nyomán kialakult helyzetben

Elnök:

Dr. Mandl József
akadémikus

Alelnök:

Dr. Wittmann Tibor
egyetemi tanár

Titkár:

Dr. Csala Miklós
egyetemi tanár

Tagok:

Dr. Dóczy Tamás
akadémikus

Dr. Poór Gyula
akadémikus

Dr. Sótonyi Péter
akadémikus

Dr. Vörös Attila
egyetemi magántanár

A COVID-19 megbetegedést okozó vírus (Sars-CoV-2) fertőzésének veszélye megváltoztatta a világ lakosságának mindennapjait. Az érdeklődés az orvostudomány felé fordult, hiszen a világot súlyos válságba taszító, életét bénító veszélyhelyzet megszűnését a betegség megelőzésének, vagy gyógyításának felfedezésétől várják. Ennek legeredményesebb eszköze egy védőoltás bevezetése.

Edward Jenner angol orvos több mint 220 évvel ezelőtt adta be az első védőoltást himlő ellen. Azóta a rengeteg embert elpusztító himlő eltűnt. Az összes, a bizonyítékokon alapuló orvoslás elvei szerint végzett vizsgálat egyértelműen igazolta a védőoltások kivételes jelentőségét. Tény, hogy a születéskor várható élettartam az elmúlt két évszázad alatt körülbelül a kétszeresére nőtt. Ez elsősorban az orvostudomány eredményeinek köszönhető. Meghatározó oka, hogy védőoltásokkal, vakcinákkal meg tudták előzni a fertőző betegségek okozta gyerekkori halálozásokat a világ nagy részén. Felmenőink nemzedékei gyakran akár feleződtek a fertőzések következtében történt csecsemő- és gyermekhalandóság miatt.

A védőoltások nemcsak a gyermekkorban, de a felnőttkorban fellépő fertőző betegségek elleni küzdelemnek is hatékony eszközei. A fertőző betegségek egy részében még ma is csak tüneti kezeléssel tudnak gyógyítani. A küzdelem legeredményesebb módja a megelőzés; vakcinációval.

A himlő elleni küzdelem a védőoltások sikertörténete azért volt eredményes, mert a védőoltásban mindenki részesülhetett. Ha egy fertőző betegség elleni sikeres küzdelem után a védőoltás elmarad, akkor a betegség újra meg újra felütheti a fejét. Napjainkban jó példa erre a vakcinációval leküzdött járványos gyermekbénulás és a kanyaró ismételt tömeges megjelenése még az Európai Unióban és az Amerikai Egyesült Államokban is.

Ijesztőek azok a közvéleménykutatási adatok, melyek szerint Magyarországon és a világon máshol is sokan gondolkoznak azon, hogy a SARS-CoV-2 elleni védőoltás bevezetése esetén beoltassák-e magukat, vagy sem. Kérdés, hogy ez az állapot miért alakulhatott ki?

A bizonytalanság kialakulásának sok oka lehet.

A védőoltások eredményessége az emberek egy kisebb hányada számára vagy tudatlanságból, vagy az áltudományok képviselőinek megtévesztő fellépése miatt megkérdőjeleződött, illetve jogilag erősen vitatható módon személyiségi jogi kérdéssé változott.

Tény, hogy minden orvosi beavatkozás (a himlőoltás is!) – kockázattal, szövődményekkel járhat. Akkor sikeres egy beavatkozás, ha a siker esélye jóval nagyobb a kockázaténál. A sikeres védőoltások kockázata vakcinánként változó, de összességében alacsony, és eltörpül a hatásosságuk mögött. **A kockázatvállalás személyi döntés – de különösen járványveszély esetén következményei nemcsak személyesek, hanem a társadalmat is veszélyeztetik.**

A valóban meglévő, de az esetek többségében minimális, sőt elenyésző kockázat eltúlzása, a hamis állítások tudományos szintre emelésének kísérlete az áltudományok képviselőinek bevált eszköze. Magyarországi fellépésük a jelenleg helyzet egyik zavarórepülése.

Míndeközben a tudományos világban intenzív viták zajlanak magáról a SARS-CoV-2 vírusról, a világjárvány különböző megjelenéseiről, annak kezeléséről, megelőzéséről. Kiderült, hogy korábban nem látott, új típusú fertőző betegséggel kell szembenézni. 2020 októberéig több mint 60 000 tudományos publikáció jelent meg erről, ezért az eligazodás szakemberek számára sem könnyű. . Rendre megalapozatlan információk is kerülnek a mindennapi hírek közé. Az sem szerencsés, ha egyes szakemberek korai reményeket keltenek azzal, hogy kutatásaik, vizsgálataik, találmányaik első eredményeit nem a tudományos és szakmai világ fórumain méretik meg, hanem sietve a közvélemény elé tárják – majd állításaiknak nincsen, mert nem is lehet folytatása. Az internet pedig ismerten gyakran válik álhírek közvetítőjévé.

Az eredmény, hogy a közvélemény kiszolgáltatottá vált a különféle korai, felelőtlen, hamis, vagy meggondolatlan, végső soron megtévesztő kommunikációval szemben.

A válságban követett kutatási-fejlesztési tevékenység egyik legfontosabb terepe természetesen a ma még csak kutatási fázisban lévő vakcina kifejlesztése és nagyüzemi gyártásának megvalósítása. Ez egyszersmind üzleti érdek is. Minden gyógyszer- és vakcinagyártásnak gyakran bonyolult, egymással ellenérdekelt különféle szakmai-ipari vonzatai vannak, miként az áltudományos törekvések mögött is meghúzódhatnak ilyen üzleti és presztízis-megfontolások. A különböző üzleti érdekekkel való megbélyegzés kísérlete a társadalomban meglévő félelmek és ellenérzések ismert gátlástalan kihasználása. **Míndez szakmai, etikai aggályokat vet fel, és összességében rontja a közbizalmat.**

A nagy világjárványok nélkül eltelt jóléti évtizedek elaltatták a civilizált világ éberségét, a járványok közegészségügyi kockázata a jóléti országokban leértékelődött, a járványügyi hálózatok meggyengültek, sok helyen meg is szűntek. Már most leszögezhető, hogy a védőoltásokban való kételkedés ilyen szintű társadalmi megjelenése mindenképpen a közoktatás, az ismeretterjesztés eddigi módjainak súlyos kritikája, ha úgy tetszik kudarca. Míndez különösen fájó Magyarországon, amelynek igen komoly hagyományai vannak a közegészségügy terén. **A Covid 19 járvány kitörése új helyzetet idézett elő. Mindenképpen új alapokra kell helyezni az egészségügyi ismeretek átadásának kultúráját; inkább a társadalommal való interaktív párbeszéd formáinak megtalálására kéne törekedni, és nem megbélyegzésre.** Ami tény, hogy jelenleg még a

cseppfertőzés logikája is láthatóan ismeretlen egy jelentős réteg számára. Márciusban robbant ki a járvány, de azóta is sokszor automatikusan kezet nyújtunk és gyakran jóval közelebbről beszélgetünk egymással maszk nélkül, mint kellene.

A Covid-ellenes küzdelem alapja a közbizalom. A járványellenes intézkedések legfontosabb elemei, így a maszkviselés, a fertőzést és fertőződést megelőző távolságtartás betartása társadalmi együttműködést és egyetértést igényel. Lehetnek országonként változó szakmailag és politikailag vitatott elemei a járvány minősítésének és kezelésének, a vírusos betegség gyógyításának, a szükséges teendők megítélésének, de **a megoldás csak a közbizalom fenntartásától és a sikeres védőoltás bevezetésétől várható.**

A védőoltások, vakcinációk bevezetése az elmúlt kétszáz év egyértelmű, nagyhatású és bizonyított orvostudományi eredményei közé tartozik. A ma élő nemzedékek zöme ennek köszönheti az életét.

Budapest, 2020. október

Az Egészségügyi Tudományos Tanács Elnöksége